

Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud

Secția
ETNOGRAFIE – ARTĂ POPULARĂ

G H I D

Editura NAPOCA STAR

Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud
Secția ETNOGRAFIE-ARTĂ POPULARĂ

Secția
ETNOGRAFIE • ARTĂ POPULARĂ

GHID

Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud

Sectia

ETNOGRAFIE-ARTĂ POPULARĂ

G H I D

Editura NAPOCA STAR
2010

Editura NAPOCA STAR
Piața M. Viteazul nr. 34-35, ap. 19
Tel.: 0264-432547, 0740-167461
e-mail: contact@napocastar.ro

Muzeograf:

Florica Pop
Mihaela Bolog

Cercetător științific principal:

Mircea Prahase

Foto:

Dumitru Rotari

© Complex Muzeal Bistrița-Năsăud
Secția Etnografie-Artă Populară
Str. General Grigore Bălan, Nr. 19
Tel. 0263/211063, Fax: 0263/230046

ISBN 978-973-647-753-9

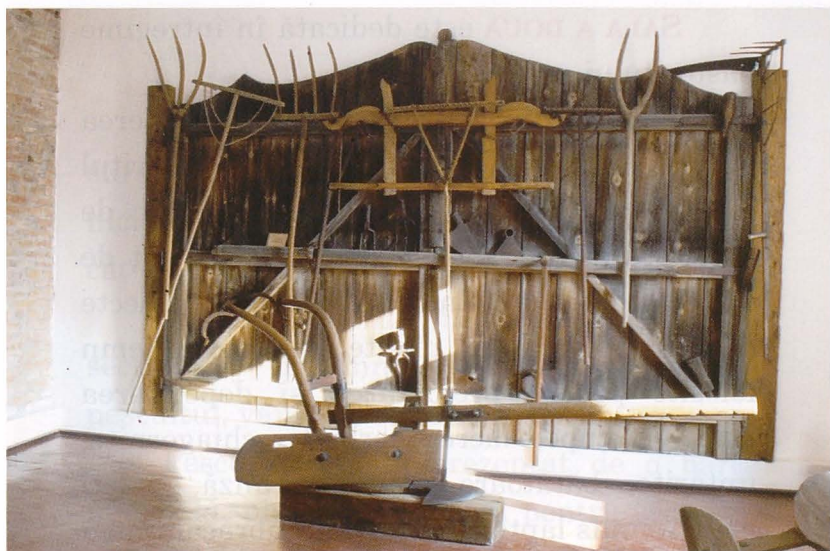
Secția de etnografie expune în momentul de față doar o mică parte din patrimoniul deținut de aceasta. În întregimea lui, patrimoniul cuprinde peste 5200 de piese de valoare deosebită, datând din perioada 1740-1984.

În **PRIMA SALĂ** sunt expuse o serie de unelte agricole folosite pentru lucrarea pământului, unele pe care nu le mai întâlnim în uz: brăzdare (provenite din săpături arheologice), pluguri de lemn, grapă din lemn, coasă pentru recoltat păioase, seceri, tiocuri, furci, greble, sape. Tot aici expunem vase pentru depozitat cereale, măsurători pentru cereale, pive, îmblăcie. Un loc aparte este ocupat de instalațiile tehnice pentru măcinat cereale (râșnițele), de cele pentru obținerea uleiului (oloinițe, presă pentru ulei) și pentru stors struguri (teasc).

SALA I: Teasc pentru zdrobit strugurii

SALA I: Unelte agricole

SALA I: Pive pentru ulei (oloinițe)

SALA A DOUA este dedicată în întregime păstoritului.

Relieful din zonă a favorizat creșterea animalelor, a oilor îndeosebi, păstoritul constituind ocupația principală alături de agricultură. Aici este reconstituit un colț de interior de stână unde sunt expuse obiecte specifice oieritului: unelte, vase din lemn folosite pentru prelucrarea și depozitarea laptelui: cupe, lacre, berbinți, chiagornițe, untărițe, bătătoare pentru brânză, găleți pentru muls laptele, piese din îmbrăcămintea ciobanilor, bâte, fluiere, tulnic etc.

SALA II: Coliba ciobanului

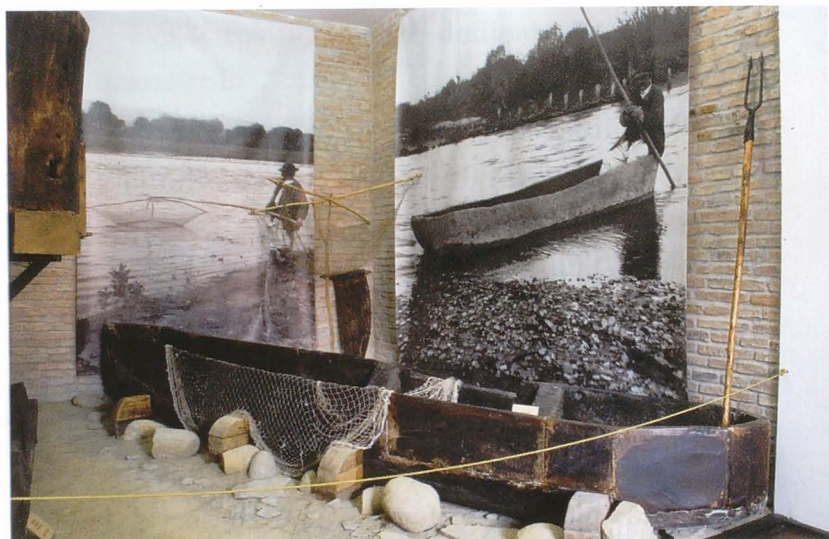
Vânătoarea și pescuitul reprezentau o sursă însemnată de hrană, aceste îndeletniciri fiind practicate atât în zonele de munte, cât și în cele de câmpie.

A TREIA SALĂ ilustrează ocupațiile secundare întâlnite în zona noastră: pescuitul, vânătoarea și albinăritul.

Pescuitul este reprezentat de o barcă monoxilă, piesă de referință pentru secție, și ustensilele necesare pescuitului: crâsnic, ostie, plasă pentru prins pește, vârsă.

În ceea ce privește vânătoarea expunem câteva capcane, cornuri pentru păstrat praful de pușcă, tașcă de vânătoare, pușcă.

Referitor la albinărit avem trei tipuri de stupi: forma cea mai veche, cea dintr-un trunchi de copac scobit; cea din nuiele împletite și cel de-al treilea tip este cel întâlnit și în zilele noastre, stupul sistematic.

SALA III: Barcă monoxilă

SALA IV este dedicată arhitecturii populare.

Este reconstituită o fațadă de casă cu târnaț traforat.

Stâlpii de poartă, bogat ornamentați cu motive decorative specifice arhitecturii tradiționale din județ (cerc, dintele de lup, pomul vieții, coarnele berbecului) datează din perioada 1842-1890.

Crucile din lemn sunt făcute în satele de pe Valea Șieului.

SALA IV: Târnaț cu decorații traforate

SALA V: Interior săsesc

SALA V: Interior casă săsească

Colonizați în sec. 12 pe teritoriul Transilvaniei, sașii s-au stabilit în satele din jurul Bistriței.

Specific sașilor este mobilierul pictat: cuierele, patul, lavița, dulapul (credențul), leagănul. Majoritatea pieselor sunt datate, cea mai veche (băncuța) fiind din anul 1804.

Țesăturile cusute pe alb cu motive decorative în roșu sau albastru și ceramica completează imaginea de ansamblu a interiorului săsesc.

SALA VI: Interior românesc

Camera din față (camera de parade) din expoziție este reprezentativă pentru Valea Someșului, zona Năsăudului.

Pereții sunt împodobiți cu păretare, ștergare, cancee, farfurii și icoane – piesele datând de la sfârșitul sec. XIX începutul lui XX. Cromatica pieselor textile este foarte bogată, ea prezintă o varietate de motive decorative.

Mobilierul este sculptat: lavițele, lăzile de zestre, patul, masa, scaunele și cuierele.

Un loc important îl ocupă ruda de perete. Este vorba despre o stinghie din lemn fixată pe perete pe care femeile expuneau piesele textile lucrate de ele și primite ca zestre când se măritau: ștergare, fețe de pernă, cergi, păretare, acoperitoare de pat.

SALA VI: Interior românesc

SALA VII:

În ceea ce privește industria casnică textilă, prezentarea începe cu instalațiile utilizate de femei pentru prelucrarea materiei prime folosite la confecționarea pieselor textile: piepteni pentru cânepă și lână, melițe, vârtelnițe, depănători, urzoi, război de țesut. Să nu uităm că înainte femeile țesau toate piesele textile acasă, de la pânza albă simplă la piesele de îmbrăcăminte și cele de mari dimensiuni.

SALA VII: Instalații tehnice

*SALA VII: Brâgle (detaliu – datat 1775) –
cel mai vechi obiect din colecție*

În **SALA A VIII-A** expunem piese de port popular din județul nostru.

Portul popular a păstrat până în zilele noastre caracterul accentuat al zonei.

Costumul popular femeiesc este compus din năframă, cămașă, poale, zadii perechi (sau șurț) și pieptar, suman (iarna).

Specifice portului fetelor necăsătorite din zona Sângeorzului sunt păunițele, două cercuri din pene de struț sau de păun așezate în dreptul urechilor, cusute în mijloc cu mărgelile colorate. Aceste păunițe erau prinse pe cap cu o cordeluță ornamentată cu mărgelile.

Ca un semn distinctiv al portului popular bărbătesc din zona Năsăudului (Valea Someșului) îl reprezintă pălăria cu pană de păun, purtată de feciorii necăsătoriți.

În ceea ce privește portul popular săsesc expunem trei manechini îmbrăcați în port de sărbătoare:

- costum de fată
- costum de femeie
- costum de bărbat

SALA VIII: Costume de Someș

SALA VIII: Costum de fată (păuniță) – Sângeorz-Băi

SALA VIII: Costume săsești

Ateliere meșteșugărești care altădată erau des întâlnite în zilele noastre le găsim doar izolat. Astfel am încercat să reconstituim câteva ateliere meșteșugărești din satele din împrejurimi: atelier de olar (de pe Valea Bârgăului), atelier de tâmplărie și un atelier de fierărie.

Atelier fierărie

În spațiile special amenajate în curtea Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud expunem obiecte de dimensiuni mari: râșnițe pentru cereale, teasc pentru struguri, căruță, roți, grape, juguri pentru boi etc.

Colecția secției de etnografie este întregită de cele două case și biserică aduse și expuse în curtea muzeului.

Casa din comuna Șanț este o casă tradițională românească, datează de la sfârșitul sec. XIX și este reprezentativă pentru Valea Someșului. Planul casei cuprinde tinda, două camere laterale mari cu câte patru ferestre și alte două încăperi care servesc drept depozite: cămară de alimente alături de camera de locuit și spațiul (cămara) pentru depozitat hainele de iarnă lângă camera de „paradă”.

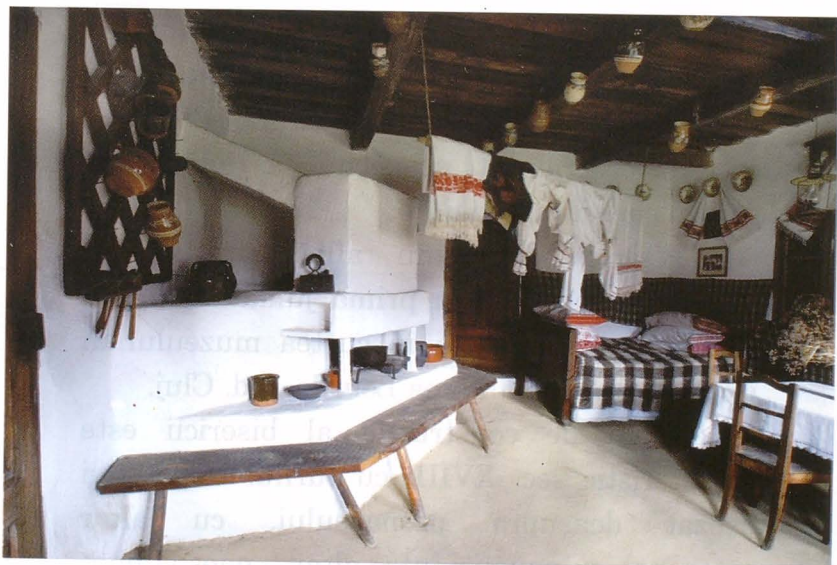
Construită din bârne de brad, casa este înălțată pe o fundație de piatră, iar pe cele trei laturi este mărginită de prispă. Tavanul încăperilor este realizat din grinzi, pereții sunt tencuiți și zugrăviți în alb, iar pardoseala este din lut. Acoperișul înalt este realizat în patru ape, fără hornuri.

Casa de la Șanț – Tinda

Vetriță – casa de la Șanț

Interior casă Șanț – odaia bătrânilor

Șanț – camera tinerilor („Casa de parade”)

Casa din zona de Câmpie (localitatea Archiud) se încadrează în tipul locuințelor cu trei încăperi mari, tencuită în exterior (lutuită), cu pridvor traforat, acoperită cu țiglă. Casa este în curs de amenajare.

Biserica de lemn aflată în incinta Muzeului datează din prima jumătate a sec. XVIII, ea fiind adusă în curtea muzeului în anul 1998 din localitatea Leurda, jud. Cluj.

Tipul de construcție al bisericii este caracteristic sec. XVIII: cu turnul clopotniței așezat deasupra pronaosului, cu altar octogonal, cu panouri între altar – naos și naos – pronaos. Dimensiunile sunt mici măsurând 9.56 m pe latura est-vest, iar pe nord-sud 3.64 m. Construcția este ridicată pe o fundație de piatră de râu continuând cu pereții exteriori din bârne de stejar încheiate în „coadă de rândunică”.

Interiorul a fost pictat de zugravii de la Nicula în sec. al XIX-lea. Datorită stadiului avansat de degradare din pictura originală se păstrează foarte puțin (75-80 % din pictură este distrusă).

Cele două depozite adăpostesc obiecte de patrimoniu folosite cu prilejul organizării unor expoziții temporare.

ISBN 978-973-647-753-9

